

ศักยภาพและอนาคตของมังคุดราชินีผลไม้ไทย

1. บทนำ

“ราชินีผลไม้ (The Queen of fruits)” คือ ฉายาในแถบเอเชียของมังคุด (Mangosteen) ซึ่งมาจากลักษณะภายนอกของผลที่มีกลีบบนหัวคล้ายกับมงกุฎของราชินี ตัวผลมีรูปร่างกลม ผลดิบจะมีลักษณะสีเขียวเมื่อสุกผลจะเป็นสีม่วงเข้ม เนื้อข้างในสีขาวแบ่งเป็นกลีบๆ เท่ากับกลีบเลี้ยงที่อยู่ใต้ผล มีรสชาติหวานอร่อย จึงได้รับฉายาจากแถบ French Caribbean ว่าเป็นอาหารของพระเจ้า (The Food of the Gods)

มังคุดมีถิ่นกำเนิดอยู่แถบเกาะมลายูและประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพืชเศรษฐกิจของไทยส่วนใหญ่นิยมปลูกในภาคใต้และภาคตะวันออก ประโยชน์ของมังคุดมีอยู่ทุกส่วน ตั้งแต่ผลสุก ผลดิบ ต้น ราก ใบ และเปลือก ยังอุดมไปด้วยสรรพคุณทางยา ที่ทางแพทย์โบราณและการแพทย์สมัยใหม่ให้การยอมรับเป็นยาเย็น หรือตามการแพทย์จีน เรียกว่ามีฤทธิ์ “เย็น” ที่มีฤทธิ์ตรงข้ามกับ “หยาง” นำมาปรับสมดุลของร่างกาย จากรายงานของ USDA Food Composition Databases เนื้อมังคุด 100 กรัม มีส่วนประกอบโดยประมาณ ของพลังงาน 73 กิโลแคลอรี น้ำ 80.94 กรัม โปรตีน 0.41 กรัม คาร์โบไฮเดรตรวมทั้งหมด 17.91 กรัม ไฟเบอร์ 1.8 กรัม และไขมัน 0.58 กรัม จึงทำให้มังคุดเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน

ภาพที่ 1 มังคุดราชินีผลไม้ไทย

ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก โดยมีการส่งออกมังคุดปี 2562 ปริมาณ 409,255 ตัน มูลค่า 16,727.14 ล้านบาท แบ่งออกเป็น มังคุดสด ปริมาณ 409,011 ตัน มูลค่า 16,703 ล้านบาท และ มังคุดแช่แข็ง ปริมาณ 244 ตัน มูลค่า 23.94 ล้านบาท ทั้งนี้ ความต้องการมังคุดของตลาดโลกยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและขยายตัวอย่างต่อเนื่องหากผลผลิตได้ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2. สถานการณ์การผลิตและแนวโน้มความต้องการในประเทศ

2.1 การผลิต

ปี 2558 – 2562 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมังคุดในปี 2558 เพิ่มขึ้นจาก 416,330 ไร่ 199,911.01 ตัน และ 480 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นเนื้อที่ให้ผล 425,573 ไร่ ผลผลิต 539,914.11 ตัน และ 827 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.45 ร้อยละ 20.41 ร้อยละ 11.37 ตามลำดับ เนื่องจากเนื้อที่ให้ผลรวมเพิ่มขึ้นทุกภาค จากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ของชาวสวนในปี 2555 ที่เริ่มให้ผลผลิตในปี 2562 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562)

ปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.) เนื้อที่ให้ผล 428,000 ไร่ ผลผลิต 11,142.13 ตัน และมีผลผลิต 864 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งในปีนี้สภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการออกดอก และติดผล ประกอบปีที่ผ่านมาราคาผลไม้ในเกณฑ์ที่ดีจึงทำให้เกษตรกรดูแลรักษาผลผลิตมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตรวมและผลผลิตต่อไร่มีทิศทางที่เพิ่มขึ้น ทำให้ภาพรวมของผลผลิตในปี 2563 ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มังคุดไทย ปี 2558-2563

ปี	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร ¹	เนื้อที่ให้ผล ² (ไร่)	ผลผลิต ¹ (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ ² (กิโลกรัม)
2558	158,778	416,330	199,911.01	480
2559	153,652	419,368	193,335.73	447
2560	150,361	415,752	189,520.11	505
2561	135,284	419,901	169,843.56	442
2562	139,586	425,573	539,914.11	827
อัตราเพิ่มร้อยละ	-3.78	0.45	20.41	11.37
2563*	129,921	428,000	11,142.13	864

หมายเหตุ: *ประมาณการ,

ที่มา: ¹กรมส่งเสริมการเกษตร ²สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในช่วง 5 ปี (2558-2562) ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดลดลงร้อยละ 3.78 สวนทางกับเนื้อที่ให้ผลในปี 2563 เทียบกับปี 2562 ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.57 และผลผลิตต่อไร่ร้อยละ 4.47 ปัจจัยที่สำคัญต่อปริมาณผลผลิตมังคุดของเกษตรกรชาวสวน คือ สภาพภูมิอากาศ เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญต่อการติดดอกและออกผล หากสภาพภูมิอากาศเหมาะสมและเอื้ออำนวย จะทำให้ผลผลิตออกจำนวนมาก ในทางตรงข้ามหากอากาศร้อน ฝนตกชุก สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย จะทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยลง

ตารางที่ 2 ปฏิทินสินค้าผลไม้ที่ออกรายเดือนของไทย ปีการเพาะปลูก 2563

หน่วย: ร้อยละ

สินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ผลผลิต (ตัน)
ลำไย	13.49	7.85	4.29	1.75	1.02	1.54	9.75	18.51	6.60	8.35	11.94	14.91	1,076,219
ทุเรียน	1.33	1.56	7.18	17.77	15.06	11.50	10.97	21.00	7.43	2.25	1.95	2.00	1,163,314
เงาะ	0.12	0.05	0.24	7.05	23.21	28.87	15.38	12.82	10.78	1.26	0.13	0.09	305,007
มังคุด	0.06	1.29	1.64	7.49	15.63	19.38	25.76	17.00	9.73	1.05	0.09	0.34	372,042
ลิ้นจี่					0.24	10.27	58.44	26.82	4.23				37,354
ลองกอง	0.05	0.26	0.00	0.06	1.36	3.86	7.49	22.79	36.66	24.61	2.41	0.45	118,656

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปรับปรุง ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563

■ เดือนเก็บเกี่ยวผลผลิต ■ เดือนเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุด

ผลไม้ของไทย ส่วนใหญ่จะไล่เรียงตามฤดูกาลออกผลผลิตและภูมิภาคตามสภาพอากาศ (ตารางที่ 2) ซึ่งเส้นรุ้งของรสนชาติและชนิดของผลไม้จะหมุนเวียนสลับเปลี่ยนตามฤดูกาลให้บริโภคทั้งปี ซึ่งมังคุดเป็นผลไม้ช่วงฤดูร้อนเริ่มออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคมของทุกปี และออกมากช่วงมิถุนายน ร้อยละ 19.38 และกรกฎาคมออกมากที่สุด ร้อยละ 25.76

ตารางที่ 3 เนื้อที่ให้ผลผลิตและผลผลิต ของ 10 จังหวัดที่ปลูกมังคุดมากที่สุดของไทย ปี 2560-2562

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ให้ผลผลิต (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)		
	2560	2561	2562	2560	2561	2562
รวมทั้งประเทศ	415,752	419,901	428,000	189,520.11	169,843.56	539,914.11
จันทบุรี	129,537	129,807	130,133	16,891	50,719	125,834
ชุมพร	52,398	49,815	50,182	13,897	24,155	64,817
ตราด	35,047	36,675	37,233	24,603	14,583	34,627
นครศรีธรรมราช	77,602	80,218	86,752	23,935	39,093	51,375
นราธิวาส	20,225	20,307	19,836	2,428.37	11,399	11,074
พังงา	9,650	9,840	9,497.44	2,249.70	5,679.58	9,216.36
พัทลุง	2,932	3,010	9,475.50	553.88	1,583.19	7,300.22
ระนอง	13,606	12,977	7,288	5,017.78	2,361.48	4,814.88
ระยอง	26,204	27,141	27,594	16,766	8,274	19,149
สุราษฎร์ธานี	11,743.71	5,812	8,400.85	7,264.89	4,274.07	6,856.28

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562

มังคุดสามารถปลูกได้ทั้งประเทศ เป็นไม้ยืนต้น ชอบสภาพอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมประมาณ 25 – 30 องศาเซลเซียสเกือบตลอดปี มีฝนตกชุกสม่ำเสมอ ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,300 มิลลิเมตรต่อปี และที่สำคัญต้องเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอที่จะให้กับต้นมังคุดได้ในฤดูแล้ง ทำให้นิยมปลูกกันในภาคตะวันออกและภาคใต้ จังหวัดที่นิยมปลูกมังคุด 6 อันดับแรกของไทยในปี 2562 ได้แก่ จันทบุรี 125,834 ไร่ ชุมพร 64,817 ไร่ นครศรีธรรมราช 51,375 ไร่ ตรัง 34,627 ไร่ ระยอง 19,149 ไร่ และนราธิวาส 11,074 ไร่

2.2 ความต้องการบริโภคในประเทศ

ปี 2558 – 2562 ความต้องการบริโภคมังคุดสดภายในประเทศเพิ่มขึ้นจากในปี 2558 มีปริมาณ 39,431 ตัน เป็น 105,270 ตันในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.54 ต่อปี โดยการบริโภคมังคุดภายในประเทศในปี 2562 เพิ่มขึ้น 105,270 ตัน จากปี 2561 ที่บริโภค 16,599 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 534.19 เนื่องจากเป็นปีที่สภาพอากาศเอื้ออำนวย ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก ทำให้โรงคัดบรรจุประสบปัญหาแรงงานไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมาก ส่งผลต่อการส่งออกที่ไม่สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตจึงมีการตกค้างและล้นตลาด จึงต้องมีการกระจายผลผลิตภายในประเทศเพื่อให้เห็นต่อการเน่าเสียและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวน จึงทำให้มีปริมาณการบริโภคในปี 2562 จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ปี 2563 คาดว่าความต้องการบริโภคมังคุดภายในประเทศยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้นที่จำนวน 111,000 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 จำนวน 105,270 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.45 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการขยายพื้นที่การปลูก และการส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศเนื่องจากปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การขนส่งสินค้าที่มีการปิดประเทศ (Lockdown) รวมทั้งมีการชะลอนำเข้าสินค้าเกษตรในตลาดสำคัญ เช่น ประเทศจีน เป็นต้น

ตารางที่ 4 การบริโภคภายในประเทศ และราคาที่เกษตรกรขายและราคาขายส่งของมังคุด ปี 2558-2563

ปี	การบริโภคภายในประเทศ (ตันสด)	ราคาที่เกษตรกรขายได้เกรดคละ (บาท/กิโลกรัม)	ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ มังคุดผิวมัน (บาท/กิโลกรัม)
2558	39,431	34.87	35.73
2559	57,187	35.56	46.57
2560	10,431	40.10	39.28
2561	16,599	43.57	52.89
2562*	105,270	29.02	35.05
อัตราเพิ่มร้อยละ	7.54	-1.63	0.89
2563*	111,000	N/A	N/A

หมายเหตุ: *ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562

การบริโภคภายในประเทศ 6 ปี (ปี 2558-2563) โดยเฉลี่ยมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 23.79 ในขณะที่ปี 2558 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจาก 34.87 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 43.57 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2561 หรืออัตราการเพิ่มร้อยละ 8.2 และราคาขายส่งตลาดมังคุดผิวมันเพิ่มขึ้นจาก 35.73 บาทต่อกิโลกรัมในปี 2558 เป็น 52.89 บาทต่อกิโลกรัมในปี 2561 หรือมีอัตราเพิ่มร้อยละ 10.59

ในปี 2562 ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากปัจจัยสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อชาวสวนมังคุด ทำให้ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้ลดลงเหลือ 29.02 บาทต่อกิโลกรัม และราคาขายส่งมังคุดผิวมันลดลงเหลือ 35.05 บาทต่อกิโลกรัม อัตราการเพิ่มในช่วง ปี 2558-2562 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้ลดลงร้อยละ 1.63 และราคาขายส่งมังคุดผิวมันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.89

3. ตลาดมังคุดเพื่อการส่งออก

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลไม้อันดับที่ 6 ของโลก รองจากสเปน เนเธอร์แลนด์ เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา และชิลี โดยผลไม้ที่ได้รับความนิยมเป็นกลุ่มผลไม้เมืองร้อน อาทิ ทูเรียน ลำไย และมังคุด ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก โดยผลิตพันธุ์มังคุดเพื่อการส่งออกของไทย แบ่งออกเป็น มังคุดสด และมังคุดแช่แข็ง ตลาดหลักที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้ ในปี 2558-2562 การส่งออกมังคุดสด และมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจาก 178,689 ตัน คิดเป็นมูลค่า 4,349.76 ล้านบาทในปี 2558 เป็น 409,255 ตัน คิดเป็นมูลค่า 16,727.14 ล้านบาทในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.14 และร้อยละ 37.99 ต่อปี ตามลำดับ และในปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.) ช่วงไตรมาสแรกของปี มีการส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็ง ปริมาณรวม 5,465 ตัน มูลค่า 255.38 ล้านบาท

ภาพที่ 2 มังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพื่อการส่งออก

มังคุดสด ในปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.) ปริมาณการส่งออก 5,465 ตัน มูลค่า 255.38 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ในช่วงเดียวกัน ที่มีปริมาณการส่งออก 52,350 ตัน มูลค่า 1,939.17 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 86.83

โดยมีการหดตัวที่ตลาดหลัก เช่น จีน เวียดนาม เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา จากสถานการณ์ไม่ปกติการเกิดโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา การปิดด่านการค้า (Lockdown) ของประเทศ ทำให้หลายประเทศชะลอการสั่งซื้อ

มังคุดแช่แข็ง ในปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.) ปริมาณการส่งออก 0.007 ตัน มูลค่า 0.002 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ในช่วงเดียวกัน ที่มีปริมาณการส่งออก 21 ตัน มูลค่า 2.31 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 99.91 โดยมีการส่งออกเพียง 1 ประเทศ คือ ใต้หวัน ถึงแม้ปริมาณการส่งออกมังคุดแช่แข็งจะมีปริมาณลดลงในช่วง 5 ปีนี้ (ปี 2558-2562) ร้อยละ 11.19 แต่มูลค่าการส่งออกสวนทางโดยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยเกษตรกรมีการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด ทั้งผลผลิตคุณภาพ และผลผลิตเกรดรอง และสามารถขยายตลาดส่งออกได้มากขึ้น

ตารางที่ 5 การส่งออกมังคุดแยกเป็นผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2558-2563

ปี	มังคุดสด		มังคุดแช่แข็ง		รวม	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2558	178,384	4,330.65	305	19.11	178,689	4,349.76
2559	142,855	4,274.11	371	34.62	143,226	4,308.73
2560	205,487	7,436.17	74	9.62	205,561	7,445.79
2561	185,698	7,271.20	177	19.36	185,875	7,290.56
2562	409,011	16,703.20	244	23.94	409,255	16,727.14
อัตราเพิ่มร้อยละ	21.19	38.14	-11.19	-1.30	21.14	37.99
2563 (ม.ค.-มี.ค.)	5,465	255.38	0.007	0.002	5,465	255.38

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ความต้องการมังคุดของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยไทยมีอัตราการส่งออกไปตลาดโลกขยายตัวประมาณร้อยละ 38 ซึ่งมีการส่งออกไปจีนมากที่สุด และมีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 51 จากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวในช่วง 2 ปีเป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการคาดการณ์ การขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัว ส่วนประเทศคู่ค้าที่ไทยส่งออกมังคุดรองลงมาได้แก่ เวียดนาม และเกาหลีใต้ ซึ่งมีการขยายตัวร้อยละ 26 และร้อยละ 10 ตามลำดับ นอกจากนี้ ไทย มีโอกาสขยายตลาดส่งออกไปยังใต้หวัน เนื่องจากในปี 2562 ใต้หวันอนุญาตให้นำเข้ามังคุดจากไทย แต่ต้องเป็นผลผลิตจากสวนผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)) และต้องผ่านกระบวนการอบไอน้ำเพื่อกำจัดแมลงวันผลไม้และศัตรูอื่นๆ ในโรงงานผลิตสินค้าพืชที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร ตามเงื่อนไขการส่งออกของใต้หวัน

ตารางที่ 6 การส่งออกมังกุดสดและมังกุดแช่แข็ง ไปยังตลาดที่สำคัญของไทย ปี 2560-2562

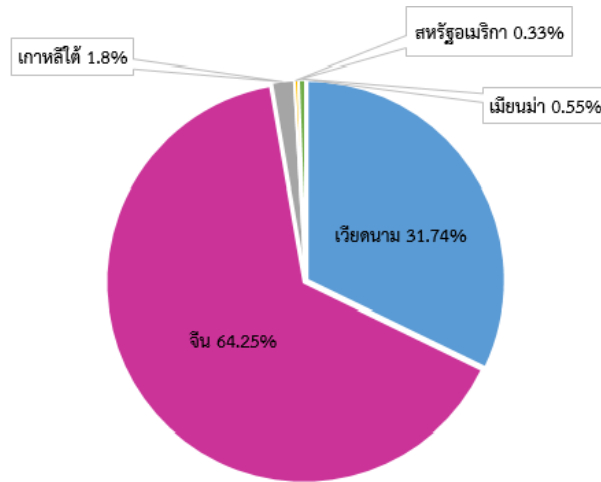
ประเทศ	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
มังกุดสด (HS 08045030)						
โลก	205,487	7,436	185,698	7,271	409,011	16,703
จีน	52,217	2,012	81,967	3,359	290,717	11,751
เวียดนาม	143,404	4,876	96,427	3,551	108,885	4,353
ฮ่องกง	3,854	154	627	28	3,979	166
เกาหลีใต้	544	82	478	74	764	105
สหรัฐอเมริกา	512	110	309	69	437	113
มังกุดแช่แข็ง (HS 08119000004)						
โลก	73.69	9.62	177.17	19.36	243.63	23.94
เกาหลีใต้	19.35	1.80	29.54	2.78	69.51	5.92
ไต้หวัน	45.61	6.22	54.86	6.65	53.90	5.85
จีน	2.58	0.75	16.69	1.18	26.0	4.02
ญี่ปุ่น	6.15	0.86	0.01	0.001	8.51	1.16
สหรัฐอเมริกา	N/A	N/A	76.06	8.74	N/A	N/A

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

การส่งออกมังกุดสดของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 กับ ปี 2561 พบว่า ภาพรวมมีการส่งออกไปตลาดโลกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 129.72 โดยส่งออกไปประเทศที่สำคัญที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ได้แก่ จีน ร้อยละ 249.84 เวียดนาม ร้อยละ 22.58 ฮ่องกง ร้อยละ 501.71 เกาหลีใต้ ร้อยละ 41.86 และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 63.09 ในขณะที่การส่งออกมังกุดแช่แข็งของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 กับ ปี 2561 พบว่า ภาพรวมส่งออกไปตลาดโลกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.66 โดยส่งออกไปประเทศที่สำคัญที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ได้แก่ เกาหลีใต้ ร้อยละ 112.95 จีน ร้อยละ 240.68 และญี่ปุ่น ร้อยละ 115,900 ส่วนการส่งออกไต้หวัน มูลค่าหดตัวเล็กน้อย ร้อยละ 12.03

อย่างไรก็ตาม ในปี 2558-2561 ไทยมีการนำเข้ามังกุดสดจากอินโดนีเซีย เพื่อส่งออกต่อไปขายยังต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศจีน แต่ในปี 2562 ไม่มีรายงานการนำเข้ามังกุดสดจากต่างประเทศ เนื่องจากปริมาณผลผลิตมังกุดในประเทศมีเพียงพอทั้งปริมาณภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.) ส่วนใหญ่ไทยส่งออกมังคุดสด ปริมาณรวม 5,465 ตัน มูลค่า 255 ล้านบาท โดยประเทศที่ส่งออกสำคัญได้แก่ จีน ร้อยละ 62.25 เวียดนาม ร้อยละ 31.74 เกาหลีใต้ ร้อยละ 1.8 เมียนมา ร้อยละ 0.55 และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 0.33 ในขณะที่การส่งออกมังคุดแช่แข็งมีเพียงการส่งออกไปได้วันที่ ปริมาณ 0.007 ตัน มูลค่า 0.00174 ล้านบาท เนื่องจากเป็นช่วงต้นปีและยังไม่ถึงช่วงฤดูการที่ผลผลิตออกมาจำนวนมาก จึงยังไม่มี การส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ

ภาพที่ 3 สัดส่วนการส่งออกมังคุดสดไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยเวียดนามนำเข้ามังคุดจากไทยเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นนายหน้าส่งออกไปยังประเทศที่ 3 คือ จีน โดยใช้สิทธิการค้าชายแดนในการส่งออกมังคุด ส่วนใหญ่นำเข้ามาในจีนจากจุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดนจีน-เวียดนาม ประกอบกับเวียดนามส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกมังคุดเพิ่มขึ้นและให้สวนผลไม้ต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน (Good Agricultural Practices: GAP) และการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) ที่จีนกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม มังคุดของไทยยังเป็นสินค้าที่นิยมของผู้บริโภคชาวจีน เนื่องจากผลไม้ไทยมีรสชาติดี คุณภาพสูง ดังนั้นเกษตรกรไทย จะต้องมีการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP และ IPM ตามที่จีนกำหนด รวมทั้งการเร่งจัดทำระบบตรวจสอบสินค้าย้อนกลับเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค

4. ศักยภาพและการตลาดของมังคุด

4.1 ห่วงโซ่สินค้ามังคุด

ห่วงโซ่สินค้า (Supply Chain) หมายถึง การกำหนดกระบวนการบูรณาการ วางแผน การจัดการ การผลิต การจัดส่ง และการคืนสินค้า ตั้งแต่ผู้ขายสินค้าทุกระดับจนถึงลูกค้าทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขจัดความล่าช้าในการดำเนินธุรกรรมต่างๆ รวมถึงการขจัดปัญหาในการส่งหรือรับมอบสินค้าและบริการล่าช้า เป็นการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำหรือแหล่งวัตถุดิบในการผลิตตั้งแต่แหล่งเพาะปลูก ตลาดป้อนสินค้าเข้าโรงงาน จนถึงมือผู้บริโภค

โครงสร้างสินค้ามังคุด ประกอบไปด้วย **ต้นน้ำ** คือ เกษตรกรชาวสวนมังคุด ในปีการผลิต 2562 จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 139,586 ครัวเรือน เนื้อที่ให้ผลผลิต 425,573 ไร่ ผลผลิต 539,914.11 ตัน ผลผลิตต่อไร่ 827 กิโลกรัม พื้นที่ปลูกมังคุดที่สำคัญ ได้แก่ จันทบุรี ตราด ระยอง นครศรีธรรมราช ชุมพร และนราธิวาส เดือนที่มังคุดออกผลผลิตจำนวนมากช่วงเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคมของทุกปี

ภาพที่ 4 ห่วงโซ่สินค้ามังคุด

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2563

กลางน้ำ ประกอบด้วย พ่อค้าแม่ค้า ผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีก สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวม (ล้ง) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนย้ายผลผลิตของเกษตรกรสู่ตลาด โดยมีกิจกรรม ได้แก่ การจัดการ การรวบรวม การเก็บรักษา การคัดแยก การตรวจสอบคุณภาพสินค้า รวมถึง การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง และการเก็บรักษา เพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายของผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตการเกษตรที่

ถูกรวบรวมจะถูกนำไปดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ 1) รวบรวมเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในรูปแบบมังคุดสด ซึ่งจะส่งต่อไปยังตลาดที่อยู่ในระดับปลายน้ำ 2) รวบรวมเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูปสินค้า เช่น มังคุดแช่เย็นแช่แข็ง น้ำมังคุด เป็นต้น

ปลายน้ำ เป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรทั้งที่อยู่ในรูปของผลสดและสินค้าเกษตรแปรรูปออกสู่ตลาด โดยสินค้าจะถูกจำหน่ายให้กับพ่อค้าแม่ค้า ผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีก สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวม (ล้ง) ซึ่งทำหน้าที่กระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค สำหรับมังคุด มีการบริโภคภายในประเทศร้อยละ 30 และส่งออกไปยังต่างประเทศในรูปแบบมังคุดสดและมังคุดแช่เย็นแช่แข็ง ร้อยละ 70

4.2 การแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า

พืชผลทางการเกษตร มีการพึ่งพาปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศ หากสภาพอากาศเอื้ออำนวยเกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น ประกอบการกักตุนที่ใส่ใจผลผลิตของเกษตรกร ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก ราคาผลผลิตทางการเกษตรลดลงอย่างมาก วิธื่อนอมาอาหารจึงเป็นการแปรรูปอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาเพื่อยืดอายุของผลผลิต พร้อมทั้งเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร

ปัจจุบันมังคุดมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยการขนส่งทางเครื่องบินไปขายยังต่างประเทศ แต่การขนส่งดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายสูง ผู้ส่งออกจึงนิยมใช้การขนส่งทางเรือที่มีต้นทุนค่าขนส่งถูกกว่า แต่ข้อเสีย คือ ระยะเวลาในการขนส่งมากกว่า ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการส่งมอบมังคุด เนื่องจากมังคุดมีระยะเวลาในการเปลี่ยนสีผิวและการแปรสภาพเร็ว เมื่อเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องไม่เกิน 1 สัปดาห์หลังจากเก็บเกี่ยว จึงเป็นปัญหาหลักของผู้ส่งออกอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องมีการแปรรูป ยืดอายุการเก็บรักษา เพื่อให้สามารถเก็บได้นานขึ้น บริโภคนอกฤดูกาลได้และสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ (กรมวิชาการเกษตร, 2558) การแปรรูปมังคุด สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) **มังคุดแช่แข็ง** ซึ่งเป็นการนำมังคุดไปแช่แข็ง โดยการใช้มังคุดผ่าครึ่งลูกแช่เย็นที่อุณหภูมิ -18 องศาเซลเซียส โดยใช้เครื่องแช่แข็งแบบฟอนไนโตรเจนเหลว หรือเครื่องแช่แข็งแบบเป่าลมเย็น สามารถเก็บไว้ในตู้แช่แข็งได้นานกว่า 6 เดือน เหมาะสำหรับการนำไปจำหน่ายยังต่างประเทศ หรือเพื่อไว้สำหรับบริโภคนอกฤดูกาล และนำไปเป็นวัตถุดิบตั้งแต่ในการแปรรูปมังคุดอื่นๆ

2) **น้ำมังคุด** เป็นผลิตภัณฑ์พร้อมดื่มที่มีเนื้อมังคุดผสมปริมาณ 10เปอร์เซ็นต์ 20 เปอร์เซ็นต์ 25 เปอร์เซ็นต์ 50 เปอร์เซ็นต์ และเนื้อมังคุด 100 เปอร์เซ็นต์ ตามความต้องการของผู้บริโภค โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 6 บาท/1 ขวด

3) **แยมมังคุด** ผลิตภัณฑ์แยมที่ทำจากเนื้อมังคุดสดและเนื้อมังคุดแช่อิ่มอบแห้ง ไม่แต่งสีและกลิ่น รสเปรี้ยวหวาน รับประทานกับขนมปังโยเกิร์ตหรือตัดแปลงใช้กับผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ

4) **มังคุดกวน** ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อและเมล็ดมังคุด มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว พร้อมความมันที่ได้จากเมล็ด เหนียว นุ่ม เคี้ยว กรอบ เป็นวิธื่อนอมาอาหารที่ทานง่าย เก็บไว้รับประทานได้นาน

5) **น้ำส้มสายชูหมักมังคุด** เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากการหมักเนื้อมังคุดด้วยเชื้อ *Gluconobacter Oxydans* ภายในเวลา 7 วัน จะได้ปริมาณกรดน้ำส้มอยู่ระหว่าง 4-5 เปอร์เซ็นต์

6) **มังคุดไซเดอร์** มีลักษณะคล้ายแอปเปิ้ลไซเดอร์ เป็นเครื่องดื่มผลไม้ที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ เพื่อทดแทนเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูง เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ อีกทั้งน้ำมังคุดไซเดอร์ ยังมีคุณค่าทางโภชนาการสูง เช่น โปแทสเซียมสูงถึง 871 มิลลิกรัมต่อลิตร

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุด

ทั้งนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเจดีย์ ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช แหล่งผลิตมังคุดที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย ได้รวมกลุ่มกันนำผลผลิตที่ได้จากสวนมาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เป็นต้น ซึ่งช่วยให้มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุดออกมาขายได้ทั้งปี แม้ว่าจะไม่ใช่ช่วงฤดูที่ผลผลิตออกมามาก และสร้างความสะดวกสบายแก่ผู้บริโภค และที่สำคัญช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดได้มีช่องทางในการระบายสินค้า ในช่วงที่สินค้าล้นตลาด เพราะปกติมังคุดสุกงอมเหล่านี้ ถ้าไม่ได้นำมาแปรรูปเหลือทิ้งไม่มีค่า แต่เมื่อนำมาแปรรูปช่วยสร้างมูลค่าให้กับมังคุดได้หลายเท่าตัว นอกจากนี้ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังเป็นโมเดลมังคุดต้นแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่แล้ว ได้วางแผนการผลิต บริหารจัดการ โดยชุมชนได้วิเคราะห์ปัญหา และจัดหาทางจัดการร่วมกัน โดยเน้นถึงปัจจัยทางการเกษตร ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และการขอรับรองสินค้า บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI มังคุดลานสกา) รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สวนมังคุด 100 ปี) มีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากการแปรรูปมังคุดเพื่อการบริโภคแล้ว ยังมีการแปรรูปมังคุดในลักษณะผลิตภัณฑ์ความงามหรือ Skin care เช่น สบู่เปลือกมังคุด ลดสิว ฝ้า กระ จุดต่างดำ ทำให้ผิวเปล่งปลั่งชุ่มชื้นรักษาผิวที่บอบบาง ลิปมันเปลือกมังคุด ทำมาจกสารสกัดจากเปลือกมังคุด ช่วยลดรอยดำคล้ำของริมฝีปากอย่างเป็นธรรมชาติ โลชั่นเปลือกมังคุด ช่วยกำจัดแบคทีเรีย ลดการอักเสบจากสิว สารแทนนิน (Tannin) ในเปลือกมังคุดช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย และโทเนอร์เปลือกมังคุด ลดอาการอักเสบของสิว ลดอาหารแพ้คัน กระชับรูขุมขน (กรมวิชาการเกษตร, 2558)

5. มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การส่งออกผลไม้ของไทย ยังเผชิญความท้าทายที่สำคัญจากมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff Measures: NTMs) จากประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องปรับตัวเชิงรุกเพื่อรักษาระดับความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อลดการพึ่งพิงการส่งออกผลไม้สดและกระจายความเสี่ยง ควรส่งเสริมให้เกษตรกร/ผู้ประกอบการ ส่งออกผลไม้แปรรูปหรือวัตถุดิบจากผลไม้มากขึ้น ตลอดจนหาตลาดใหม่ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่

มาตรการส่งออก ผู้ส่งออกต้องดำเนินการกับกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

1) การส่งออกไปสิงคโปร์ ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป (EU) ต้องมีหนังสือรับรองสารพิษตกค้าง หรือการปลอดเชื้อจุลินทรีย์ หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์

2) การส่งออกไปสหภาพยุโรป (EU) และนอร์เวย์ ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกผ่านการรับรองสวนแหล่งผลิต Good Agricultural Practices (GAP) และโรงคัดบรรจุต้องได้รับรอง Good Manufacturing Practice (GMP)

3) ต้องมีหนังสือรับรองสุขอนามัยพืชจากกรมวิชาการเกษตร

4) การส่งออกไปประเทศอื่นๆ มีเฉพาะหนังสือรับรองสุขอนามัยพืชประกอบการส่งออก

มาตรการภาษีด้านการส่งออก ไม่เสียภาษี ส่วนการนำเข้า ลดอัตราภาษี FTA อาเซียน จีน, อินเดีย, เกาหลี, ไทย-ออสเตรเลีย, ไทย-นิวซีแลนด์, ไทย-ชิลี, ไทย-ญี่ปุ่น อัตราภาษีร้อยละ 0

มาตรการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษี

สหรัฐอเมริกา อนุญาตให้นำเข้ามังคุดจากไทยได้ โดยต้องผ่านการฉายรังสี

ไต้หวัน ห้ามนำเข้ามังคุดสดตาม Quarantine Requirements for Importation of Plants Production into Republic of China แต่อนุญาตให้นำเข้ามังคุดแช่แข็งได้

จีน อนุญาตให้นำเข้ามังคุดที่มีการปฏิบัติตาม Good Agricultural Practices (GAP) และการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน Integrated Pest Management (IPM)

เกาหลีใต้ อนุญาตให้นำเข้ามังคุดสดได้ โดยจะต้องส่งออกจากสวนที่ได้การรับรอง และต้องรมยากำจัดแมลงศัตรูพืช

มาเลเซีย ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด เรื่อง Import Permit (IP) และ Phytosanitary Certificate (PC) ต้องมีใบอนุญาตนำเข้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศมาเลเซีย

6. ข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมสถานการณ์การผลิต การตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์ศักยภาพ และการตลาดของมังคุด รวมถึงดูมาตรการทางการค้า จึงได้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น เพื่อพัฒนาห่วงโซ่การผลิตและการค้าของมังคุด รวมถึงขยายช่องทางการค้าของผลิตภัณฑ์มังคุดให้เพิ่มขึ้น ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้ให้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการปลูก การดูแลรักษา ตลอดจนการเก็บรักษา เพื่อให้สวนของเกษตรกรผ่านการรับรองตามมาตรฐาน (Good Agricultural Practices: GAP) และการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) รวมทั้งผู้ประกอบการ ที่มีความประสงค์ส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูป จะต้องมีการปฏิบัติตามมาตรฐาน (Good Manufacturing Practice: GMP) ตามความต้องการของประเทศคู่ค้าที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ และป้องกันการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีกับสินค้าเกษตรของไทย

2. ส่งเสริมการตลาดให้เข้าถึงผู้บริโภคในต่างประเทศให้มากขึ้น จัดบูธผลไม้ไทยตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เพื่อแสดงเอกลักษณ์และเสน่ห์ของผลไม้ไทย โดยการสอนวิธีการรับประทานของผลไม้ชนิดต่างๆ เชิญชวนให้ทดลองชิมผลไม้ พร้อมทั้งการนำผลไม้ไทยไปประยุกต์ทำอาหารให้เข้ากับอาหารพื้นถิ่นของประเทศนั้น รวมทั้งทำสื่อเผยแพร่สรรพคุณ/ประโยชน์ของผลไม้ แหล่งที่มาการปลูก และการดูแลเอาใจใส่ของเกษตรกรก่อนที่จะนำมาวางขายสู่ผู้บริโภค

3. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ทำให้การชะลอการส่งออกผลไม้ (มังคุด) ลดลง ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่สามารถส่งออกมังคุดไปยังประเทศคู่ค้าได้ โดยเฉพาะจีน ซึ่งตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ผลผลิตมังคุดจะออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น ภาครัฐได้พยายามดำเนินการเจรจาเพื่อเปิดด่านการค้าเพื่อการส่งออกผลไม้ไปจีน หลังจากที่จีนมีการคลี่คลายสถานการณ์แพร่ระบาดลงแล้ว อย่างไรก็ตาม มีการคาดการณ์ว่าผลผลิตปี 2563 จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น เกษตรกร/ผู้ประกอบการ อาจจะต้องลดความเสี่ยงและการพึ่งพาการส่งออกสด โดยเน้นการจำหน่ายผู้บริโภคในประเทศเพิ่มขึ้นใช้หลักการ “ไทยผลิต ไทยใช้ ช่วยไทยเอง” หรือปรับเปลี่ยน/ขยายตลาดจากมังคุดสดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุด เช่น มังคุดแช่แข็ง น้ำมังคุด แยมมังคุด และน้ำมังคุดไซเดอร์ เป็นต้น

4. กระแสการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ (Organic) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในตลาดเอเชียและยุโรป ซึ่งมังคุดนอกจากเป็นผลไม้ที่มีรสชาติหวาน อร่อยแล้ว ยังมีสรรพคุณเป็นสมุนไพร รักษาและฟื้นฟูผิวพรรณ ผู้ประกอบการสามารถนำมังคุดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ความงาม หรือ Skin Care เช่น สบู่เปลือกมังคุด ลิปมันเปลือกมังคุด โลชั่นเปลือกมังคุด และโทนเนอร์เปลือกมังคุด ซึ่งมีส่วนช่วยฟื้นฟูสภาพผิวพรรณให้เป็นธรรมชาติ หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนการตลาดให้เป็นที่ยอมรับให้ระดับสากล ก็อาจจะเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดของมังคุด โดยมูลค่าธุรกิจด้านสุขภาพและความงามของไทยในปี 2562 มีมูลค่า 2.8 แสนล้านบาท

5. ผลผลิตปี 2563 มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย มีฝนตกตั้งแต่ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มังคุดแตกใบอ่อนเร็ว สามารถเก็บผลผลิตรุ่นแรกเร็วขึ้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ โดยปัจจุบันมีการจำหน่ายผลไม้ผ่านหน่วยงานราชการหรือวิสาหกิจชุมชนต่างๆ การแปรรูปสินค้าซื้อขายผ่านกลไกสหกรณ์ การเกษตร รวมถึงตลาด Modern Trade ตลาดกลางสินค้าเกษตรต่างๆ และการซื้อขายผ่านระบบแพลตฟอร์ม online เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อการขับเคลื่อนเชิงรุกในระดับพื้นที่ หน่วยงานในส่วนภูมิภาคที่ใกล้ชิดกับเกษตรกร เช่น เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ต้องระบุแหล่งผลิตที่จะเก็บเกี่ยวได้อย่างชัดเจน เพื่อนำผลผลิตที่ได้ส่งต่อให้พาณิชย์จังหวัดที่เป็นเชลแมนขายสินค้าให้กับจังหวัดที่ต้องการซื้อผลไม้ โดยทำการขาย/แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างจังหวัดหรือภูมิภาคกับภูมิภาค (Local Link) เพื่อให้สินค้าส่งตรงถึงมือผู้บริโภค แก้ไขปัญหาพ่อค้าคนกลาง และลดต้นทุนค่าขนส่งสินค้าแบบขาเดียว ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้บริโภคที่ได้สินค้าจากผู้ผลิตในราคาที่ยุติธรรม

6. ส่งเสริมให้แหล่งผลิตมังคุดเป็นแหล่งเพาะปลูก การบริหารจัดการตลาดและการท่องเที่ยวครบวงจร โดยดูตัวอย่างจากอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสวนมังคุด 100 ปี ที่เป็นต้นแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งทำร่วมกับวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งมีการขอรับรองสินค้าบั้งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI มังคุดลานสกา) โดยการสร้างเรื่องราว (Story) ให้กับพื้นที่และชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชนพร้อมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นเสน่ห์ของแหล่งเรียนรู้วิถีชุมชนไทย

กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
กองนโยบายการสร้างความเข้มแข็งทางการค้า
สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
พฤษภาคม 2563